

van die goedkeuring, aldus Grace Person Hayes, 'seemed hardly more than a formality and certain to be completed by the time of transfer.'¹

Toen al deze beslissingen genomen waren, werd een nieuw directief voor Mountbatten opgesteld: hij kreeg tot taak, Straat Malakka te openen, Singapore te veroveren, de belangrijkste punten in Thailand te bezetten en op Sumatra en Java bruggehoofden te vormen ter voorbereiding van de bevrijding van beide eilanden; het openen van Straat Malakka moest prioriteit hebben en Mountbatten moest er rekening mee houden dat, naast de Britse *Pacific Fleet*, ook andere Britse strijdkrachten zouden deelnemen aan de operaties tegen de Japanse eilanden: drie tot vijf Britse divisies en een Britse *Tactical Air Force* (geen zware bommenwerpers dus) zouden ingezet worden bij de invasie van Honsjoe.

Op 24 juli keurden Truman en Churchill alle hun door de *Combined Chiefs of Staff* voorgelegde regelingen goed. Diezelfde dag arriveerde Mountbatten in Potsdam. Grote bezwaren uitte hij tegen de uitbreiding van zijn gezagsgebied per 15 augustus. Notabene: in plaats van voor een bevolking van vijf-en-veertig miljoen zielen zou hij verantwoordelijk worden voor een van honderdvijf-en-twintig miljoen en zijn verbindinglijnen, die toch al zo lang waren, zouden, van Ceylon uit gemeten, meer dan drieduizend kilometer langer worden! Zulk een uitbreiding van zijn gezagsgebied vóór oktober was voor hem onaanvaardbaar. Hij verbond daar nog een voorwaarde aan: hij moest de beschikking krijgen zowel over alle *intelligence*-gegevens welke MacArthur met betrekking tot de aan zijn gezagsgebied toe te voegen gebieden bezat, als over de experts die deze *intelligence*-gegevens hadden bewerkt. Na dit standpunt ingenomen te hebben (de Britse *Chiefs of Staff* sloten er zich bij aan) verliet hij Potsdam en keerde hij naar Ceylon terug. Daar vernam hij op 10 augustus telegrafisch van Attlee die, toen de uitslag van de Britse verkiezingen openbaar geworden was, tot Brits premier was benoemd, dat Japan zou capituleren; vier dagen later, 14 augustus, werd hij ingelicht dat de capitulatie een feit was en dat hij van de volgende dag, 15 augustus, af verantwoordelijk was voor de gebieden waarvan sprake was geweest. Het was een regeringsopdracht die hij eenvoudig te aanvaarden had. De Nederlandse regering, welker vertegenwoordigers (minister-president Schermerhorn en oud-minister-president Gerbrandy) ondanks hun verzoek niet tot Potsdam toegelaten waren, was in die opdracht niet gekend.

Zij en Mountbatten werden twee dagen later volslagen verrast door het bericht dat in Batavia de Republiek Indonesië was uitgeroepen.

¹ Hayes, p. 717-18.